

Robert van de Graaf *

Als kind was ik er zelf stellig van overtuigd, dat in een bepaalde hoek van onze tuin, achter een paar struiken, kabouters woonden. Hoe lang ik ernaar heb staan staren, weet ik niet. Misschien was het niet meer dan een vluchtig ogenblik. Was dit mijn eerste mystieke ervaring? Ik weet het niet.

Deze vroege herinnering kwam ineens weer naar boven bij de ontmoeting met de schilderijen van Robert van de Graaf.

Zijn werken verwijzen naar specifieke plekken, of misschien beter: momenten. Wat wij zien zijn innerlijke beelden, zeg: visioenen die hij op doek heeft vastgelegd.

Robert van de Graaf woont aan de rand van de Noordzee, waar het ritme van eb en vloed en de licht buigende horizon je bewust maken van je eigen adem en de nietigheid van het menselijk bestaan. Het landschappelijke karakter van veruit de meeste schilderijen zou men hieruit kunnen verklaren.

Een reis naar Patmos vormt evenzeer een bron van inspiratie. Wikipedia vermeldt: Volgens de overlevering werd de evangelist Johannes rond 95 na Chr. verbannen naar dit eiland. In de *Grot van de Apocalyps* schreef hij het Bijbelboek Openbaring of Apocalyps. Hierdoor is het Patmos voor velen een 'Heilig eiland'.

Belangrijker dan het eiland zelf, laat staan de christelijke traditie, is het gegeven van het visioen, dat is geopenbaard aan één in afzondering levend persoon. De grot van Johannes echoot als het ware door in de afzondering van het atelier van de schilder. Het is de geestelijke staat, het moment van volkomen openheid, die leidt tot openbaring, die het karakter bepaalt van de schilderijen.

Net zozeer voelt hij zich blijvend aangetrokken tot de bruisende stad die, zoals het in het lied heet, nooit slaapt. Juist een metropool als New York, waar Robert een jaar lang heeft gewerkt als architect (bij Steven Learner Studio*) en als kunstenaar, bezit plekken van extreme stilte en spirituele verlichting. Een reeks kleine schilderijen in de expositie is geïnspireerd op deze specifieke locaties, waar de intieme focus op details van de bouwwerken de grootsheid van het geheel suggereren. Zoals een immens grote neogotische kerk in Harlem, overigens nog altijd in aanbouw: Kathedraal Saint-John the Divine. Toevallig of niet duikt hier dezelfde heilige op.

Uit zijn schilderijen blijkt, dat Robert van de Graaf de goddelijke ervaring zoekt in zichzelf. Zonder druk van enige religie, die per definitie de gemeenschap vertegenwoordigt. Alles in hem lijkt te wijzen op een verlangen naar innerlijke bevrijding. Daarin vermoed ik een zekere verwantschap met spirituele bewegingen uit de eeuwwende rond 1900, die op hun beurt van belang zijn geweest voor de moderne kunst.

Hierbij denk ik met name aan de theosofie, waarin men op zoek gaat naar een beter begrip van de werkelijkheid en naar waarheid achter de uiterlijke verschijnselen. Daarbij gaat men uit van de veronderstelling dat bewustzijn voorafgaat aan de manifestatie. Robert van de Graaf is geen adept hiervan, maar een zekere verwantschap is onmiskenbaar aanwezig. Al was het door de achterliggende zoektocht naar innerlijke vrijheid.

Het bovengenoemde bewustzijn vertaalt zich bij hem in een fundamentele openheid, die het mogelijk maakt voor jezelf om nieuwe ruimtes te openen.

De schilderijen in deze expositie vormen een appèl op ons vermogen tot openheid. Maar zoek allereerst het kind in jezelf.

Ad Himmelreich

Maastricht, 10 maart 2023

*) Robert van de Graaf (1983) woont en werkt in Scheveningen. Hij werd opgeleid tot architect. Naast beeldend kunstenaar, is hij vooral ook dichter. Op jonge leeftijd volgde hij privélessen tekenen en schilderen bij de Nederlandse kunstenaar Erica Meyster (1949-2006). Voor verdere informatie: www.robertvandegraaf.com

**) Bij Steven Learner Studio werkte hij aan kunst-gerelateerde projecten als de 'Haunch of Venison' galerie (Rockefeller Center) en 'The Granary' (privé-galerie van de verzamelaars M. Bucksbaum and R. Leary), Litchfield County, Connecticut, VS. Na vele jaren van het leiden van zijn ontwerp bureau heeft Steven Learner zijn consultancy-praktijk opgericht (www.stevenlearner.com).